

WAPENBOEK DER V GESLACHTEN

(vervolg van art. 438)

rt. 440 : 19. BANIER VAN DE ORDE VAN DEN ROERSTOK

Ref. Geschiedenis van Hoegaarden (Pr. Vander Velpen)
Archief der V Geslachten

De Hoegaardse Brouwersgilde met name : "die Edele Orde vanden Roerstock" ontstond rond 1560 en kreeg haar statuten in 1571 van Prinsbisschop Gerard van Groesbeeck, die aan de Ordeleden, in ruil voor hun gehechtheid aan het Luiks gezag, zekere privilegiën toekende, voornamelijk ter uitvoering van openbare ambten in het bestuur van de "Vrijheid Hoegaarden" genaamd "'t Bisschoppelijk Handvest".

In 1615 vulde Prinsbisschop Ferdinand van Beieren deze statuten aan, ter bescherming van de Hoegaardse brouwers tegen vreemde indringing.

Ingevolge deze privilegiën werden de Wethouders onder de grote brouwers gekozen en vermits de Oude Vroedschap en de V Geslachten tot de klasse der rijke brouwersfamilies behoorden, waren het zij die tegelijkertijd in de Regentie en in de Raad van de Brouwersgilde zetelden, zodat zij de toonaangevende mannen waren uit hun tijd.

Het bierbrouwen was hun hoofdbezigheid en deze werd verzinnebeeld op hun gildebanier.

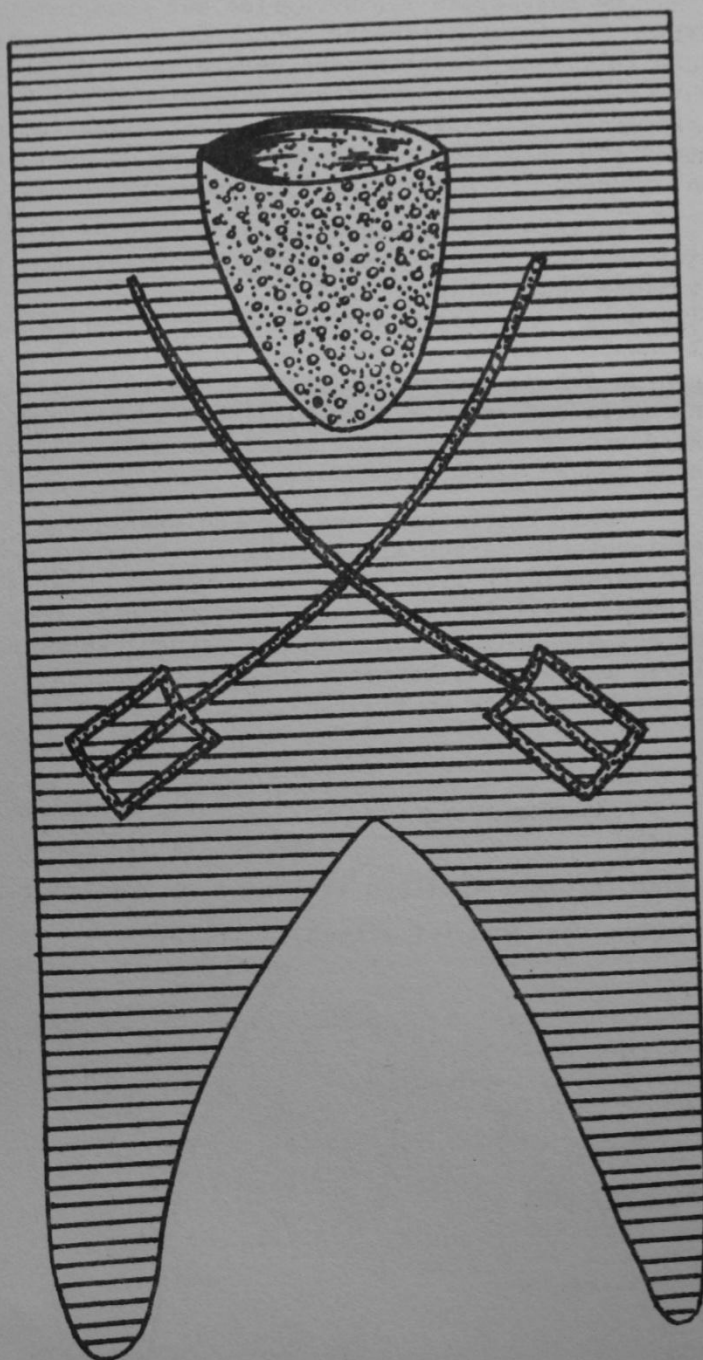
Rond 1870 geraakte de Brouwersgilde in verval, maar zij werd in 1972 onder folkloristische vorm terug in het leven geroepen door het Nieuwhuys-museum van Hoegaarden, waar een paar exemplaren van de oude banieren bewaard blven (enige referentiebron inzake kleuren en figuren).

Beschrijving :

" van azuur (of keel) met een stuikmand en twee gekruiste roerstokken van goud (of zilver). "

- 1168 -

DIE EDELE ORDE VANDEN ROERSTOCK

20. BANIER VAN HET GENOOTSCHAP DER XII APOSTELEN

Ref. Alpaïdis 1975 nr. 38

Geschiedenis van Hoegaarden (Pr Vander Velpen) 1959

Palmzondag te Hoegaarden (Pr Verhoeven) 1931

Archief der V Geslachten (Acte van Protectiereghte)

Het Genootschap bekwaam **zijnr** statuten in 1631 en stond onder de bescherming van "den Meyer ende Scepenen van Hugaerden en van de Eersaeme Confreers uyt die Notabele Lignagiërs" (zie oud schrift Collaert).

Deze Confreers behoorden allen tot de Oude Vroedschap en later tot de V Geslachten, zodat ook de "Ommeganck" van de Palmprocessie door hen werd geregeld.

Vanaf 1745 berustte dit beschermingsrecht volledig in handen van de Confrerie der V Geslachten, die aan het Genootschap en de processie grote luister schonk (Acte van Protectiereghte). Van 1631 tot 1841 werd het Proostschap van het Genootschap waargenomen door geestelijken, die allen tot de Vroedschap en de Geslachten of hun bloedverwanten behoorden, terwijl de hogere beschermheren vanaf 1745 tot 1844 deel uitmaakten van de V Geslachten, waarin zij de hoogste functies bekleedden.

Het Genootschap bezat ook zijn embleem, dat terug gevonden werd in het familie-archief Lowet, onder de titel : "Waepenbaniere der XII Apostolen van Hugaerde", gans waarschijnlijk toegekend in 1745 door de Confrerie, die het Beschermingsrecht bezat tot 1844.

Beschrijving :

"Rechthoekig fluwelen banier van azuur (trouw), met punt naar onder, beladen met een zilvere ster, stralend op twee gekruiste palmen van hetzelfde."

Symboliek :

Azuur is de kleur van trouw.

De ster, misschien deze van Bethleëm, vermoedelijk met haar stralen duidend op het beschermingsrecht.

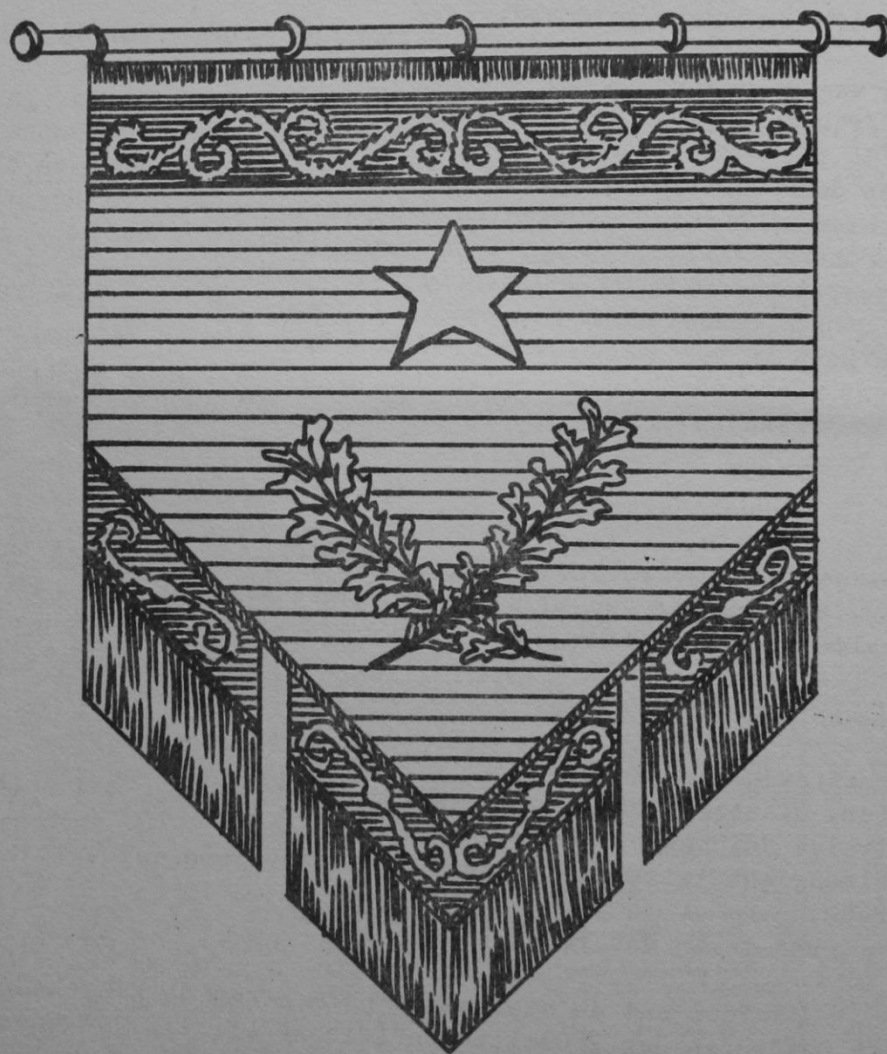
De palmen, onbetwistbaar wijzend op de Palmprocessie, triomf en vrede.

Zilver, het teken van recht.

Noteer dat de ster en de palmen ook de kentekens zijn van de Confrerie der V Geslachten (zie FS bl. 1127), eveneens voorkomend in het wapen van de Oude Vroedschap (zie FS bl. 1097) zodat deze symbolen volledig op het Genootschap zijn overgegaan.

- 1170 -

BANIER VAN HET

GENOOTSCHAP DER XII
APOSTELEN

21. VAANDEL VAN DE SINT SEBASTIAANS GilDE

=====

Ref. Eigen Schoon en de Brabander XVI jg. nr 2 bl. 71
Geschiedenis van Hoegaarden (Pr Vander Velpen)
Familieschoon art. 50 blz. 53
Archief der V Geslachten (familie-archief Lowet)

De Sint Sebastiaansgilde van Hoegaarden ontstond rond 1550 onder de naam van "Broederschap van der grooten gulde vanden Edelen Hantboghe". Hun statuten werden in de tweede helft der XVIIe eeuw ter goedkeuring voorgelegd aan Bisschop Maximiliaan Hendrik van Beieren en in 1698 ter herziening aan Bisschop Jan Lodewijk van Elderen.

De erfelijke hoofdmannen van deze gilde waren de Edele heren Ridders van Schoor, terwijl rond 1700 het vaste ambt van Luitenant-Kapitein erfelijk werd gemaakt in het geslacht Sweerts.

Deze opeenvolgende Luitenant-Kapiteins waren :

- Antonius Sweerts (zie FS blz. 1106 - III)
- zijn schoonzoon Servaes Sweerts (zie FS blz. 1112 - 7°)
- en diens zoon Ant. Balth. Sweerts (zie FS blz. 1114),
allen griffiers in de Regentie.

De Sint Sebastiaansgulde was eertijds de persoonlijke lijfwacht van de heren van Schoor, later een parade-wacht. Het was een der mooiste en rijkste broederschappen van Hoegaarden, die de met pijlen doorboorde martelaar Sint Sebastiaan tot patroon had.

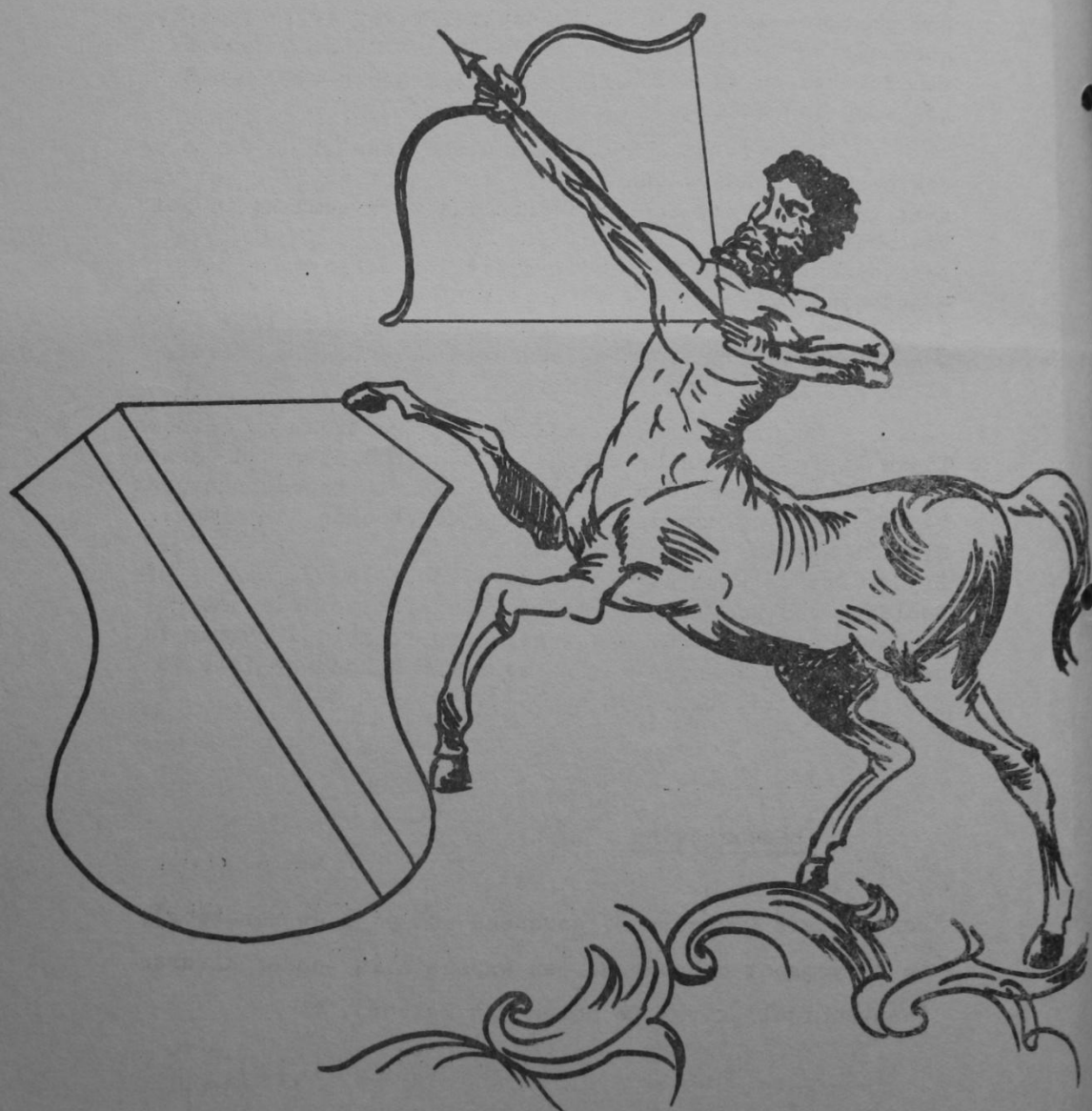
Bij de Franse revolutie ging de gilde teloor, maar de afbeelding van hun rijk versierd vaandel bleef via het geslacht Lowet bewaard, nadat het oorspronkelijk banier in het bezit was gekomen van de heer van Wahanges (zie FS blz. 853 p. 14, blz. 896 en 897).

Beschrijving :

"Een centaur (paardmens, gewapend met pijl en handboog), in de voorpoten houdende een wapenschild zonder kleuren (waarschijnlijk van de heren van Schoor). "

- 1172 -

**VAANDEL VAN DE SINT
SEBASTIAANS Gilde**

22. VAANDEL VAN DE HOEGAARDSE BURGERWACHT

=====

Ref. Beraadslagingen v/d gemeenteraad Hoegaarden, jaar 1848
Familie-archief Van Nerum
Geschiedenis van 't Nieuwhuys blz. 13

Ter vervanging van de oude dorps- en gemeentewacht, werd in 1848 te Hoegaarden onder Burgemeester Ph. de Zangré een burgerwacht opgericht, bestaande uit drie compagnies. De opeerste bevelvoering berustte bij Not. Alex Putzeys, die door de Koning werd aangesteld met de graad van Majoor, terwijl Dr. Jean Bapt. Van Nerum als Bataljonsgeneesheer en bijzonderste raadgever optrad.

Deze drie mannen behoorden tot de V Geslachten; Ph. de Zangré tot de Gulden Lelie (zie FS bl. 1124 hartschild), Putzeys tot de Groene Klaver (zie FS bl. 1124 - IV) en Van Nerum, eveneens tot de Gulden Lelie (zie FS bl. 1152 - 8). Het waren deze drie mannen die het meeste zeggenschap hadden zodat ook de Burgerwacht onder invloed stond van de nakomelingen uit de V Geslachten.

Als lokaal kozen zij het Nieuwhuys, bij de neef van de bevelhebber en wanneer zij in gesloten gelederen door de straten van Hoegaarden opstapten, maakten hun sierlijke uniformen grote indruk. Zij hadden ook een vaandel onder vorm van banier, dat steeds op kop ging en waarvan een schets in de memorieschriften van Dr. Van Nerum bewaard bleef.

Beschrijving :

" een met goud omzoomd uitgewerkt schild, met een hellebaard van goud en over alles heen een balk van zilver met de tekst in sabel - Garde Civique Hougae~~r~~de - "

Symboliek

Een hellebaard was een oud middeleeuwse tweepuntige lans, met bijlvormige voorkant en kwast om de schacht. Het was een steek- en slagwapen uit de XVe eeuw, waarmee men de ruiters van hun paard kon trekken. Kenteken van moed in het man tot man gevecht.

22. VAANDEL VAN DE HOEGAARDSE BURGERWACHT

=====

Ref. Beraadslagingen v/d gemeenteraad Hoegaarden, jaar 1848
Familie-archief Van Nerum
Geschiedenis van 't Nieuwhuys blz. 13

Ter vervanging van de oude dorps- en gemeentewacht, werd in 1848 te Hoegaarden onder Burgemeester Ph. de Zangré een burgerwacht opgericht, bestaande uit drie compagnies. De opeerste bevelvoering berustte bij Not. Alex Putzeys, die door de Koning werd aangesteld met de graad van Majoor, terwijl Dr. Jean Bapt. Van Nerum als Bataljonsgeneesheer en bijzonderste raadgever optrad.

Deze drie mannen behoorden tot de V Geslachten; Ph. de Zangré tot de Gulden Lelie (zie FS bl. 1124 hartschild), Putzeys tot de Groene Klaver (zie FS bl. 1124 - IV) en Van Nerum, eveneens tot de Gulden Lelie (zie FS bl. 1152 - 8). Het waren deze drie mannen die het meeste zeggenschap hadden zodat ook de Burgerwacht onder invloed stond van de nakomelingen uit de V Geslachten.

Als lokaal kozen zij het Nieuwhuys, bij de neef van de bevelhebber en wanneer zij in gesloten gelederen door de straten van Hoegaarden opstapten, maakten hun sierlijke uniformen grote indruk.

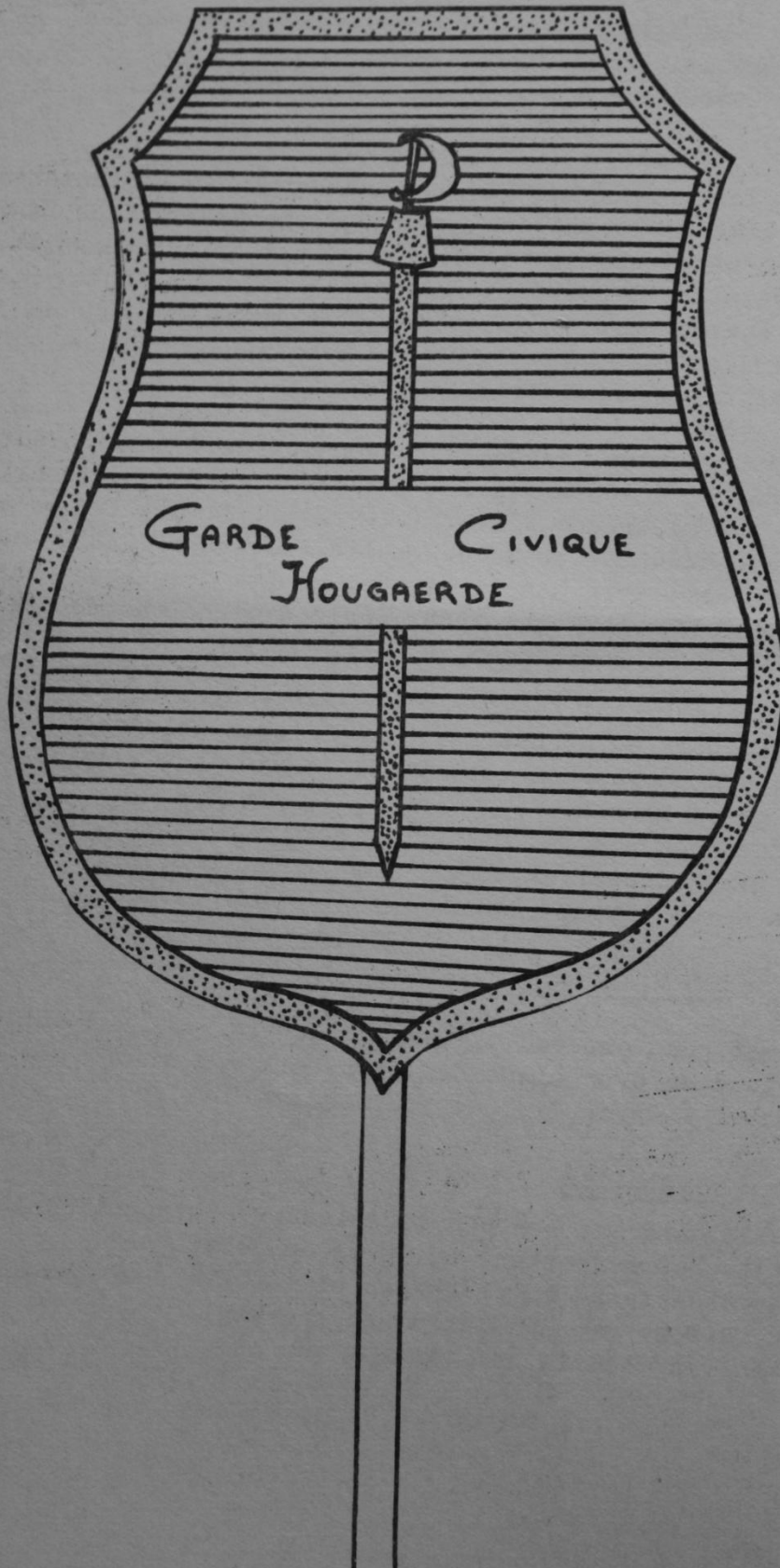
Zij hadden ook een vaandel onder vorm van banier, dat steeds op kop ging en waarvan een schets in de memorieschriften van Dr. Van Nerum bewaard bleef.

Beschrijving :

" een met goud omzoomd uitgewerkt schild, met een hellebaard van goud en over alles heen een balk van zilver met de tekst in sabel - Garde Civique Hougaerde - "

Symboliek

Een hellebaard was een oud middeleeuwse tweepuntige lans, met bijlvormige voorkant en kwast om de schacht. Het was een steek- en slagwapen uit de XVe eeuw, waarmee men de ruiters van hun paard kon trekken. Kenteken van moed in het man tot man gevecht.

23. EMBLEMEN VAN DE " C L U B " en de " C L A N "

Ref. Archief der V Geslachten (Notitiënbundel)
Memorieschriften Dr. J. Bt. Van Nerum
Familie-archief LOWET
Familieschoon Blz. 973/979 en 1011/1021.
Beraadslagingen gemeenteraad Hoegaarden.

Ingevolge het opkomend liberalisme brak er rond 1849 in de schoot der V Geslachten, die het gemeentebestuur van Hoegaarden volledig in handen hadden, een politieke verdeeldheid uit, die tot onenigheden leidde en hoge hartstochten deed oplaaien.

De aanhangers van de nieuwe doctrine werden afvallig, trokken zich uit de Confrerie terug en verenigden zich in een Clan, om de katholiek gebleven Confrerieraad te kelderen, waar zich een Club had gevormd, om de Clan te bekampen.

Zij trachtten elkaars plannen te dwarsbomen, om te Hoegaarden de bewindsfuncties te bemachtigen. Maar de strijd ondermijnde het Confrerie- en gildeleven en breidde zich uit tot het ganse dorp, waar twee kampen ontstonden, die zich achter Club of Clan schaarden. De twee gilden die hierin de grootste rol speelden waren de Groene Klaver en de Gulden Lelie. Deze onenigheden leidden zelfs tot het ontstaan van twee Confreriefracties :

- de liberale, die zich "le libre Conseil des Lignages" noemde
- de katholieke, die zich als de enige en wettige Confrerieraad bleef beschouwen.

In 1870 veroorzaakte deze tweestrijd zonder genade, de ontbinding der Confrerie (alleen de Gulden Lelie was blijven bestaan), de ineenslorting van de brouwersgilde in 1872 en de ondermijning van de burgerwacht, bracht in 1873 de splitsing teweeg van de muziekharmonie en zette het dorp in rep en roer.

Ondertussen had de Club zich omgevormd tot een "Heilkomiteit" (kiemen af van in 1871), terwijl de Clan in 1874 overging tot de oprichting van "de raad van de Sterke Hand" en de strijd ging verder. Deze fracties, ontstaan in de rangen van de Confrerie, werden de kern van de twee grote politieke partijen van Hoegaarden (1875):

- de katholieke (de oude Club), voorheen als zwarten en dan als gelen betiteld,
- de liberale (de oude Clan), eerst de witten en dan de blauwen genaamd.

Hard om hard ging de strijd, waarin de nakomelingen der Geslachten de teugels van beide kampen in handen hielden en de ganse dorpspolitiek beheersten. In 1877 leden de liberalen de nederlaag, na 28 j. bewind, maar in 1896 werden de katholieken geweerd.

Enkele jaren later ging de Gulden Lelie teloor en was er van "Heilkomiteit" of "Sterke Hand" geen sprake meer, maar de strijd tussen blauwen en gelen duurde voort.

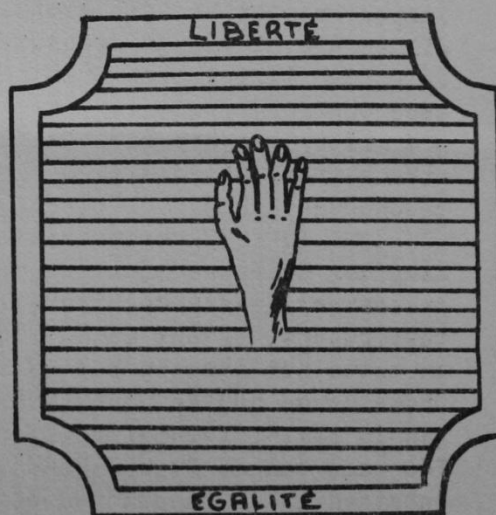
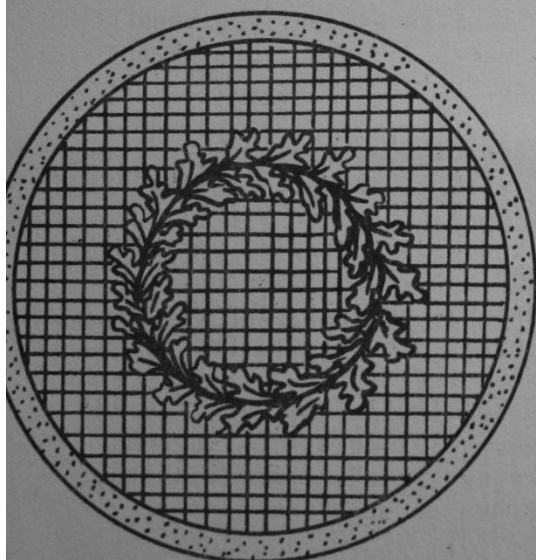
Deze beide fracties hadden ook een merkteken, een symbolisch embleem aangenomen, dat in hun lokaal prijkte, waarmee zij hun politieke brieven ondertekenden en de dorpsmuren beschilderden, om hun kracht en hun tegenwoordigheid te uiten en die op dokumenten uit het familie-archief Lowet bewaard bleven.

Beschrijving : "een cirkelvormige krans van geel op zwart" voor de Club
"een rechter opstekende hand met gesloten vingers van wit op blauw" voor de Clan.

EMBLEMEN

VAN

CLUB EN CLAN

Symboliek :

Krans : teken van eer en trots in verband met volbrachte daden, die ook de nakomelingen zouden bezielen.

Cirkel : omzichtigheid en berekenbaarheid

Hand : gelijk aan kracht en eendracht, afweer en uitdaging.

24. EMBLEEM VAN "LES MELOMANES DE LA GRANDE GHETE"

Ref. Memorieschriften Dr. Van Nerum (Familie-archief)
Beraadslagingen gemeenteraad Hoegaarden
Alpaïdis 1970 nrs. 19,20 en 22 (Geschiedenis Harmonie)

Het zijn ook de V Geslachten geweest, die in 1860 te Hoegaarden de muziekharmonie "Les Mélomanes de la Grande Ghète" hebben gesticht. Dit gebeurde door de Raadsleden Dr. J. Bt. Van Nerum (Gulden Lelie), Charles Emanuel Loriers (Gulden Lelie) en Henri Vandertaalen (tegelijkertijd Groene Klaver en Gulden Lelie), met medewerking van Burgemeester Not. Alex. Putzeys (Groene Klaver). Het waren allen liberalen met uitzondering van Vandertalen (katholiek).

De eerste stichtingsvergadering greep plaats in het Nieuwhuys in 1861 bij Jozef Van Nerum (Gulden Lelie), waar Putzeys (zie FS bl.1124 -IV) tot Voorzitter en Dr. Van Nerum (zie FS bl. 1152 - 8) tot Onder-Voorzitter werden verkozen. Als lokaal werd het Nieuwhuys aangeduid en als oefenzaal het Cleyn Paradis (in de Pastorijstraat).

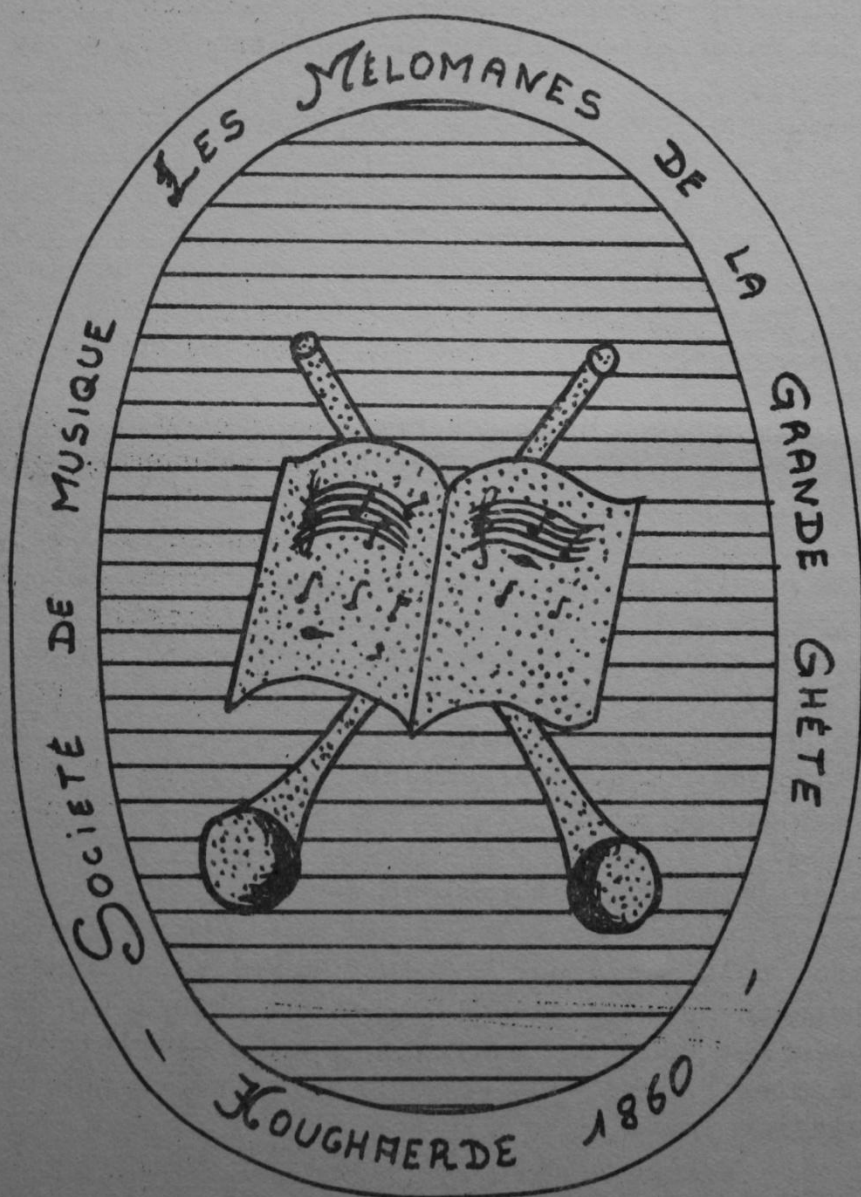
In 1862 schonken Van Nerum en Vandertaalen een vaandel aan de harmonie (prijkt heden in het Nieuwhuys-museum), terwijl in het lokaal een embleem werd gehangen. Vanaf 1864 braken er echter ingevolge het optreden van de Katholieke Club, onenigheden uit in de rangen van de harmonie, die in 1873 aanleiding gaven tot de splitsing in twee frakties; de liberalen die de oorspronkelijke naam behielden en de katholieken (later de Vrije Muziekliefhebbers genaamd), die in het bezit kwamen van het oorspronkelijk vaandel.

Van de 22 Voorzitters die tot heden aan het hoofd van de twee frakties hebben gestaan, behoorden er niet minder dan de helft tot de nakomelingen uit de Geslachten.

Beschrijving van het embleem :

"In cirkelvorm, veld van azuur met twee gekruiste trompetten van goud, beladen met een opengeslagen muziekboek van hetzelfde. Rondom omzoomd met een band van goud, waarin met letters van azuur de benaming "Société de Musique - Les Mélomanes de la Grande Ghète - Hougaerde 1860".

- 1178 -

Art.441 : Le registre des Sweerts.

Ainsi que le font les secrétaires actuels, rapportant les délibérations et notant les décisions prises par les autorités de leur société, ainsi agissaient les anciens greffiers des 5 Lignages de Hougaerde. Chaque gilde possédait son propre livre de conseil, souvent aussi appelé "livre de la gilde," ou "livre du greffier," dans lequel étaient consignés les HEURS et les malheurs de leur clan.

Le conseil supérieur, de son côté, possédait le Grand Registre (Registre des Sweerts) dans lequel étaient notés tous les faits dignes d'être retenus. C'était la bible de la confrérie et il était considéré comme une relique sacrée.

Ce registre semble avoir été commencé à la fin du XVIIe siècle par le doyen Jan Vandenputte, l'animateur de l'ancienne magistrature.

Après sa mort en 1712, le registre fut transmis à son neveu et successeur, le doyen Henri Peeters, le grand homme et le promoteur de la dynastie des Sweerts.

Au décès de ce dernier, le grand registre fut confié à ses neveux de la maison des Swerts, les fondateurs des V Lignages (voir FS pages 846 à 850). Le registre des Swerts a dû être très important, parce qu'en 1741, il comprenait déjà cinq tomes de plus de 125 pages chacun, dans lesquels les sujets traités portaient un numéro repris en fin de volume dans une table des matières.

Les conseils de famille, et plus tard, les gildes, pouvaient obtenir des extraits de la bible des Sweerts - ces extraits étaient conservés par les greffiers des différentes gildes.

Parmi les copies de registre se trouvaient les documents relatant la naissance, l'évolution, les buts et les lois de la magistrature jusqu'au conseil des Sweerts et de la confrérie jusqu'aux gildes.

Ils comprenaient les actes de fondation, les bourses d'études, les exécutions testamentaires, et donnaient des explications concernant, entre autres, les nominations, les saints patrons, les bannières, les armoiries, colliers, symboles et reliques.

La composition du conseil de direction, leur hiérarchie, les endroits où ils se réunissaient et le droit d'inscription pour être repris parmi les lignages y étaient également décrits.

Le cérémonial des intronisations, les jours de fête traditionnels de la gilde, le sévère protocole lors des enterrements faisaient l'objet d'un chapitre spécial dans le Grand Registre.

Le calendrier mentionnant les anniversaires rituels, les festivités, l'attribution des "prix Nobel," (Edele Prijzen) et les donations y étaient également consignés.

Nos ancêtres notaient aussi dans leur "bible," les décisions des collateurs, les bénéficiaires des bourses d'études, les filiations, les arbres généalogiques et les quartiers d'ascendance - Des extraits de l'armorial, des mémoires et des archives familiales y étaient également conservés.

Et en fin de compte, l'on y trouvait également les amendes et punitions appliquées, les événements importants, les conflits dans les gildes et la politique du village - Le registre des Sweerts était un recueil d'histoire en lui-même.

Mais de tous ces livres et écrits, il ne reste, hélas , pas grand chose. A peine quelques copies fragmentaires. Suffisantes pourtant pour pouvoir se donner une idée de leur contenu.

Antoon Balthazar Sweerts, le dernier greffier principal, avait tenu le Grand Régistre à jour jusqu'à la révolution Française .

En 1805, lorsque la fonction de greffier fut supprimée au conseil de la confrérie, il clôtura le registre et y ajouta quelques feuilles libres ayant trait au temps de la conspiration.

Les précieux tomes ont alors été remis pour conservation au vicaire Jacques Swerts, en ce temps -là doyen de la gilde des deux lignages Sweerts et à partir de 1810, curé de Hougaerde, curateur au conseil d'honneur et proviseur du conseil de fondation.

Celui-ci permit aux greffiers des gildes de copier tous les textes pouvant les intéresser et présentant un rappel du temps glorieux des lignages. Le Grand Registre fut alors fermé pour toujours et mis en lieu sûr, avec les archives paroissiales dans la maison du curé.

En 1841, après la mort du révérend Jacques Sweerts, le Grand Régistre passa aux mains du nouveau curé , le révérend Deelen, ce dernier n'appartenait pas aux lignages.

La bible resta à la cure et finit par y sombrer dans l'oubli par suite de disputes au sein des gildes.

Vers 1865, ce fut le curé Deelen qui entra en conflit avec les anciennes familles scabinales - A cette occasion il perdit son droit de regard sur la fondation de la bourse d'étude (voir FS page 1063)

Lorsqu'il décéda en 1868 , la confrérie était sur le point d'être dissoute et le Grand Régistre avait disparu. Il avait été éparpillé ou égaré, peut-être volé ou détruit par vengeance pour mieux faire oublier les familles privilégiées.

En 1841, les copies et extraits des deux lignages Sweerts vinrent en possession du greffier de l'époque, Constant Vanderkaelen.

Ces documents étaient plutôt en mauvais état- Après le décès de Vandertaelen, en 1856, ils furent conservés par la veuve Elisabeth Van Nérum qui avait été nommée, cette année là, greffier de la gilde du Lys d'Or.

En 1874, elle transmis les documents ainsi que le livre du conseil du Lys d'Or à son successeur Edouard Van Nérum.

Mais dans ce livre, plusieurs copies avaient disparu, sans doute égarées, ou restées en possession d'un précédent greffier (Docteur Jean Baptiste Van Nérum ? voir FS page 816)

Edouard Van Nérum était parvenu à se procurer des fragments fort abîmés du livre de conseil des deux lignages Sweerts, laquelle avait été dissoute en 1870. Pour une raison incompréhensible, ce livre avait été fortement abîmé entre 1856 et 1870 .

Et pour comble de malheur, lorsqu'en 1908, la gilde du Lys d'Or déclina à son tour, son livre de conseil avait disparu également.

A la suite d'une vague de véhémentes disputes, il avait été détruit, vers 1900 par le dernier greffier Arthur Van Nérum (voir FS page 831)

Les archives des lignages Hoebanck et Struys restèrent, elles aussi introuvables. Elles auront probablement été détruites ou conservées chez l'un ou l'autre membre de la famille Lintermans .

Les loups des lignages avaient fait du vilain travail en cassant les vitres de leur propre maison!

Seul, Edouard Van Nérum, celui qui était devenu le doyen du Lys d'OR en 1891, avait pris soin des quelques fragments en sa possession. Ce sont ces documents qui nous sont parvenus, lors de la réinstauration de la gilde du Lys d'Or en 1961.

Et par une chance inouïe, il a été possible de compléter cette minime partie qui a été sauvée, par quelques copies issues des archives de la famille Lowet (voir FS pages 1063 à 1066)

Ces copies nous sont parvenues du Portugal, de la veuve de Jean-Marie Lowet-Oury, la Dona Artemisa Ribeiro, avec les mots suivants: "Os melhores cumprimentos e prazer da parta de Dona Lowet-Oury Ribeiro."

Il n'est plus possible de reconstituer complètement le registre des Sweerts. Mais nous allons essayer, dans le prochain numéro, avec les fragments qui nous restent, de traiter des différents sujets qu'il comportait.

Art. 442 : DE WETTEN DER NOTABELE GESLAGHTEN

I. Grondwet van het Sweertshuys

De oude Hoegaardse Vroedschap die de weg baande voor de Sweertsdynastie, had tussen 1700 en 1712 de grondwet "Constitutie van 't Sweertshuys" opgesteld. Het waren de vaste levensregels, de gedragslijn en de familiekultus, die er in vastgelegd stonden en waaraan de toenmalige en latere generaties zich dienden te onderwerpen. De rechten en plichten waren er in bepaald, voor hen die tot de meest vooraanstaande en bevoorrechte geslachten behoorden, en hierdoor bij de landelijke aristocratische stand werden gerekend.

De voornaamste punten uit deze "Constitutie" waren :

1. trouw aan het Luiks Bisschoppelijk gezag "episcopale autoriteyt"
2. trouw aan de Hoegaandse Regentie
3. trouw aan het Rooms Katholiek geloof
4. trouw aan het Kerkelijk gezag
5. trouw aan het Sweertshuys

En dit Sweertshuys had ook zijn wetten voorgeschreven waaronder :

- a. onderwerping aan de Sweertsraad
- b. handhaving van de hogere familiestand
- c. erfelijkheid van gezag en eigendommen
- d. geslachtsfierheid, naam en faam verheffen
- e. eerbiediging van de huwelijksvoorwaarden

De "conditiën om tot staet te comen" of huwelijksvoorwaarden waren :

- (1) afstammen uit een "eersaeme familie"
- (2) een geslachtswapen voeren
- (3) een bruidsgift "dot" instellen
- (4) de verzekering "assurantie" geven voor de stamvoortzetting
- (5) de zonen tot hogere functies leiden

II Erfeniswet der V Geslachten

Bij de oprichting van de Confrerie der V Geslachten en het ontstaan van de familiecorporatie, voegde zich bij de "Constitutie van 't Sweertshuys" ook nog de "erfeniswet der Geslachten", met als bijzonderste punten :

1. het politiek, burgerlijk en kerkelijk bewind te Hoegaarden door alle middelen gedurende minstens vijf generaties in handen houden.
2. door onderlinge samenwerking en hulpvaardigheid "collaboratie ende assistantie" het beheer en de vooruitgang van de families verzekeren.
3. volgens de tradities en de wetten van het Sweertshuys, de kinderen opvoeden en door de ingestelde "fundatie" de zonen tot studies aanwakkeren.
4. onbetwistbaar gehoorzamen aan het Patriarchaal gezag en aan de Confreriewetten.
5. de familierechten tegenover alles verdedigen.
6. Alle oneer en schande uit de Geslachten houden
7. Vreemde "influenciën" vermijden
8. het patrimonium beschermen.

III. De Gildewetten.

Tussen 1768 en 1780 werden uit de oorspronkelijke stamraden, de V familiegidlen geboren, die elk hun eigen wetten instelden en zich bij al de reeds bestaanden voegden.

De wetten van deze vijf gidlen stemden allen ongeveer met elkander overeen, gezien zij door de Confrerieraad waren ingegeven. Zij luiden als volgt :

1. de familie zaken "welter herte nemen"
2. "malcanderen" hulp en bijstand verlenen
3. alle "confusies, discordies ende geschillen" vermijden
4. de "unie" en verknochtheid bewaren
5. de goede opvoeding der kinderen verzorgen
6. hun bezittingen en "fundaties" in "perfecte staet" houden
7. de "momboirs" der wezen aanstellen
8. de "religie" in eer houden en de "afflyvighen" gedenken
9. het familieschoon aan "'t nagelet condit maeken"
10. de oude tradities in "luyster houden"
11. de onsterfelijkheid "ende goede naem en faeme" handhaven
12. "prompte" onderwerping aan de gildewet en "gesworen" trouw aan de Gildedekens.
13. de broedersbelofte gestand doen
14. de "cnaepe" opleeren tot het gildeleven
15. "alle de reste naer den besten geraeden doen"

A. De eed van trouw aan de Gildedekens (punt 12 hierboven) luidde als volgt :

"Ick sweire onse Patroen (de schutspatroon), onse Autdeken ende Onderdeken ten allen teyde te sullen syn onderdaenigh ende getrouwe en naer mijn uytterste beste te sullen borch blijven voor allentgane den Raede sal mogen aengaen int nacomen der Versoecken (de verplichtingen). Alsoo moet mij Godt helpen en Godts alle lieve Heylighen".

B. De Broedersbelofte (uit punt 13) hield de volgende verbintenis in :

"Wij syn Ghebroeders en sullen ten allen teyde Ghebroeders blyven, so is de wille van onse Vaeder".

C. De Uniebelofte

Elke gilde bezat op haar beurt een "Unie van familiegetrouwen", de beste onder de besten, de meest getrouwen waarop de gilderaad ten allen tijde en in alle omstandigheden kon rekenen. Zij die tot deze Unie wilden toetreden, spraken volgende uniebelofte uit:

" - Ick sweir - mij te schikken naar de wetten van de familiegilde, de verplichtingen trouw te zullen naleven, mij volledig aan het gildeleven te schenken, mij met alle krachten om de belangen van de Confrerie en haar geslachten te bekommeren, mij aan de Raad te onderwerpen, mijn spontane medewerking te verlenen aan de uitvoering der beslissingen, de hogere bloei van de gilde te helpen verzekeren en de eer van ons geslacht steeds hoog te houden".

D. De Jeugdgeboden

De "cnaepen" die ingevolge punt 14 uit de gildewetten, tot het latere gildeleven opgeleid werden, moesten zich aan onderstaande grboden verbinden :

- 1) hun naam steeds met fierheid dragen
- 2) de geschiedenis van het geslacht te leren kennen
- 3) hun ouders en leiders ten allen tijde te gehoorzamen
- 4) een voorbeeldig, oprecht en eerlijk gedrag te hebben
- 5) rein te blijven in gedachten, woorden en daden
- 6) trouw te zijn aan geloof en ideaal
- 7) ten allen kante hulpvaardig en bereidwilligheid tonen
- 8) de ongelukkigen beschermen en de evennaasten helpen
- 9) zich tegen alle onrecht keren
- 10) goede daden stellen

Zo luiden de wetten van de oude sdhepenfamilies, die een uiterst strenge tucht inhielden voor hen die ze moesten naleven. Doch na de "gouden 18e eeuw" vielen deze wetten grotendeels in verval. Verschillende nakomelingen verkrachtten hun eigen levensregels wegens de vele "confusies ende discordies" die ingevolge politieke en andere meningsverschillen in de rangen van de Geslachten heersten.

Aanvankelijk d wong de gedragslijn der Geslachten, eerbied en ontzag af bij de buitenstaanders, maar later werden de afstammelingen door jaloersheid en afgunst ten spot gedreven.

DE JAARTELLING DER GESLACHTEN

Lang alvorens de Fransen voor de dag kwamen met hun revolutionaire kalender, hadden de V Geslachten van Hoegaarden reeds hun eigen jaartelling en maandbenamingen (zie FS art. 430).

Bij de oprichting van hun Confrerie in december 1741, besloten de stichters, om in 1742 hun activiteiten aan te vangen en dat jaar als "Jaer I vande Geslaghten" te betitelen. Zo blijkt meermalen uit de afschriften van hun Groot-Register :

" Jaer XXV vande Geslaghten - Fundatiemaent (Dec. 1766) jubileumvieringhe int pastoraelhuys...."

Jaer XXXIX - Regentiemaent (Maart 1780) officiaele inganckstellinghe vande V Familiëngulden...."

Jaer XXXXV in die Momboirmaent (aug. 1786) ierste Confrerievieringhe met die V Lignagiën in 't Cleyn Paradis..."

Verder ontbreken de gegevens, maar volgens deze jaartelling mogen wij enkele mijlpalen uit het Confrerieleven citeren als volgt :

- Jaer LIV (1795) of "An III de la République Française" alle Confrerie- en gildeleven door Frans dekreet verboden.
- Jaer LXIV (1805) herinstelling van de Gildebedrijvigheid
- Jaer C (1841) de Confrerie treedt in het beginstadium van een lange crisisperiode
- Jaer CXXIX (1870) ontbinding van de Geslachten met uitzondering der Gulden Lelie
- Jaer CLXVII (1908) ook de Leliegilde sterft uit.
- Jaer CCXX (1961) Heropstanding van de Gulden Lelie
- Jaer CCXXX (1971) Wedergeboorte van de Confrerie der V Geslachten.

Confrerie der V Geslachten
van Hoegaarden

Het Confrerieleven

Vie de Confrérie

1741

Confrérie des V lignées
de Hoegaerde

Waar wonen onze leden ? Où habitent nos membres ? (34 affiliés)
aangesloten

1. Van de Gulden Lelie. Du Lis d'Or
Hoegaarden, Tienen, Hakendover, Korbeek-Lo, Leuven, Keerbergen,
Evere, Melle, Woluwe, Vilvoorde, Liedekerke, Roeselare, Veurne,
Huppaye, Herstal, Johannesburg.
2. Van de Groene Klaver Du Trèfle Vert (14 affiliés)
aangesloten
Hoegaarden, Tienen, Diest, Wilrijk, St Genesius Rode,
Sart Dames Avelines, Braine le Chateau, MarbaisMarbisoux,
Villers la Ville, Loupoigne
3. Van de Zwarte Merel Du Merle Noir (2 affilié - aangesloten)
Woluwe en Gent
4. Van het Zilver Zwaard Du Glaive d'Argent (1 lid, 1 membre)
Hoegaarden
5. Van de Neerhemptakken Des branches Neerhem (7)
Mechelen, Wilrijk, Hoboken, St Genesius Rode, Ganshoren,
Kersbeek Miskom.
6. De Sympatizanten Les Sympathisants (13)
Hoegaarden, Kessel Lo, Woluwe, Neder O/Heembeek, Schaarbeek,
Oostende, Sterrebeek, Heverlee en Brussel.

Onze CONFRERIEDAG

Notre JOUR DE CONFRERIE

Zal doorgaan te Hoegaarden op 23 okt. in plaats van op 25 sept.
zoals eerst aangekondigd. Het programma volgt .

Aura lieu à Hougaerde le 23 oct. et non le 25 sept. comme annoncé
dans notre numéro précédent. Le programme suivra.

MUSEUMACTIVITEITEN

- 15 mei : 17 uur : Rituele riddersverheffing in de Orde van den
Roerstock
- 29 mei tot 13 juni : Wonderpoppen-galerij (tentoonstelling)
Vooropening op 29 mei om 17 uur.
- 3 juli tot 29 aug. "tentoonstelling" De Wijn, inspiratiebron
der schilders.
Vooropening op 3 juli om 17 uur.

Aboneer U op het tijdschrift van het Museum, door storting van
100 fr. op de bankrekening nr. 310-0370021-52 van het Museum
't Nieuwhuys te Hoegaarden.